

panorama

inforegio

30

Sommeren 2009

EU's strategi for Østersøregionen

– mod en bæredygtig og blomstrende fremtid

LEDER

Dirk Ahner

3

OVERBLIK

EU's strategi for Østersøregionen – mange lande, én region

4-7

INTERVIEWS

Christopher Beazley, MEP – Jan Kozłowski – Dr. Cecilia Malmström – Dr. Andreas Röpke

8-11

GENERELT

JOSEFIN-projektet – støtte til SMV'er giver Østersøregionen nye fordele

12-13

PÅ STEDET

COHIBA – arbejder for at finde måder til identifikation og kontrol af udledningen af farlige stoffer til Østersøen

14-16

PROBLEMLØSNING

17

FÆLLES STÅSTED

Fælles indsats for Østersøregionen

18-19

FIND UD AF MERE

20

REGIO BETYDER NOGET

Territorial samhørighed – hvor stammer begrebet fra?

21

ET KIG IND I VORES PROJEKTER

Musikpark, Mannheim – Center for NanoHealth

22-23

NETWORKING

Networking-konference i Visby, Sverige den 11.-12. juni 2009

24-25

FORRIGE NUMMER, NÆSTE NUMMER

26

KALENDERDATOER

27

28

BLIV HØRT

Billeder (sider):

Omslag: Istockphoto

Sider 5, 10, 16, 21, 24, 25: © CE

Sider 5, 14, 15, 26: © Jaakko Mannio

Sider 6, 7, 12-13: © Istockphoto

Sider 8: © Baltic Sea Convention - Jenny Björkqvist

Sider 9: © Hans Doverholm, Metsahallitus

Sider 10: © Office of the Marshal of the Pomorskie Voivodeship

Sider 11: © Lisa Katharina Röpke

Sider 18, 19: © Vomare Project

Sider 22: © Musikpark Mannheim GmbH

Sider 23: © Swansea University

Redaktør: Raphaël Goulet, Europa-Kommissionen, GD Regionalpolitik

Denne publikation er udgivet på tryk på engelsk, fransk og tysk på genbrugspapir.

Den er til rådighed på 21 sprog på http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panora_da.htm

Denne publikation gengiver forfatterens holdninger, som ikke nødvendigvis er sammenfaldende med Europa-Kommissionens.

En EU-strategi for Østersøregionen: fra ord til handling

EU's strategi for Østersøregionen er en ny måde at arbejde sammen på i EU. I regionerne i otte medlemsstater vil næsten 100 mio. mennesker kunne planlægge, prioritere og gennemføre aktiviteter i tillid til, at deres kolleger og naboer trækker på samme hammel og har de samme mål. Dermed vil Østersøregionen kunne opnå et bæredygtigt miljø og optimal økonomisk og social udvikling.

Alle inddrages

Strategien blev bestilt af Det Europæiske Råd efter forarbejde af Europa-Parlamentet. Som man kan læse i dette nummer af Panorama, har strategien nydt godt af et usædvanligt stort engagement fra partnere og interessenter på ethvert plan. Når vi arbejder sammen, kan vi bedre udnytte de penge og andre ressourcer, der er til rådighed til at forbedre regionens fremtid. Ekspertisen og energien kan styrkes mere effektivt, og fordelene ved EU-lovgivningen kan komme alle indbyggere i regionen til gavn.

Første skridt

Kommissionen har udarbejdet en handlingsplan, der indeholder 80 projekter, som vil bidrage til opfyldelsen af 15 indbyrdes forbundne prioriteter. Projekterne omfatter forbedringer af miljøet (f.eks. nedbringelse af nitrat- og fosfatniveauet i Østersøen), en indsats for at øge velstanden (f.eks. fremme af iværksætterkultur), bedre tilgængelighed (f.eks. bedre transportforbindelser), og fremme af sikkerhed og sikring (f.eks. bedre beredskab ved ulykker). Der er solide forbedringer på vej, og svaret på, om disse forbedringer og strategien som helhed vil lykkes, afhænger af de mange partnere i regionen og opbakningen fra de højeste politiske lag i alle lande. Strategien indeholder rammerne, og hvis folk udnytter dem, kan de føle sig sikre på, at de hjælper med at opbygge en bedre Østersøregion. Dette nummer af Panorama viser, hvordan strategien er beregnet til at frigøre regionens styrker.

Kommissionen, Europa-Parlamentet, medlemsstaterne og alle interessenterne i regionen er i færd med at udforske en ny måde at arbejde sammen på. En måde, der ikke bygger på penge eller særlove, ikke engang på nye institutioner, men på befolkningens vilje til at arbejde sammen om at løse en regions problemer. Denne makroregionale strategi, som vi kalder den, er ikke begrænset af nationale eller regionale grænser eller specifikke politikområder. Der er et behov for en positiv forandring – og det er kun samarbejdspartnerens villighed til at handle, der sætter grænserne.

Dirk Ahner

Generaldirektør, Europa-Kommissionen
Generaldirektoratet for Regionalpolitik

“Strategien indeholder rammerne, og forudsat at folk udnytter dem, kan de føle sig sikre på, at de hjælper med at opbygge en bedre Østersøregion.”

EU'S STRATEGI FOR ØSTERSØREGIONEN

– NI LANDE, ÉN REGION

En stor del af Østersøens 8000 km kystlinje er fordelt på otte EU-medlemsstater, som hver har sine egne prioriteringer og bekymringer, økonomiske krav og politiske dagsorden. Østersøen er en skibsfartens motorvej og alt for ofte tillige en losseplads. Rundt om den bor næsten 100 mio. mennesker.

Men trods års aktivt samarbejde om at forbedre forholdene i dette hav, fortsætter ødelæggelsen af det. Så medlemsstaterne bad Kommissionen udarbejde en overlevelsesstrategi for at sikre regionen en lysere fremtid.

Prototypestrategi

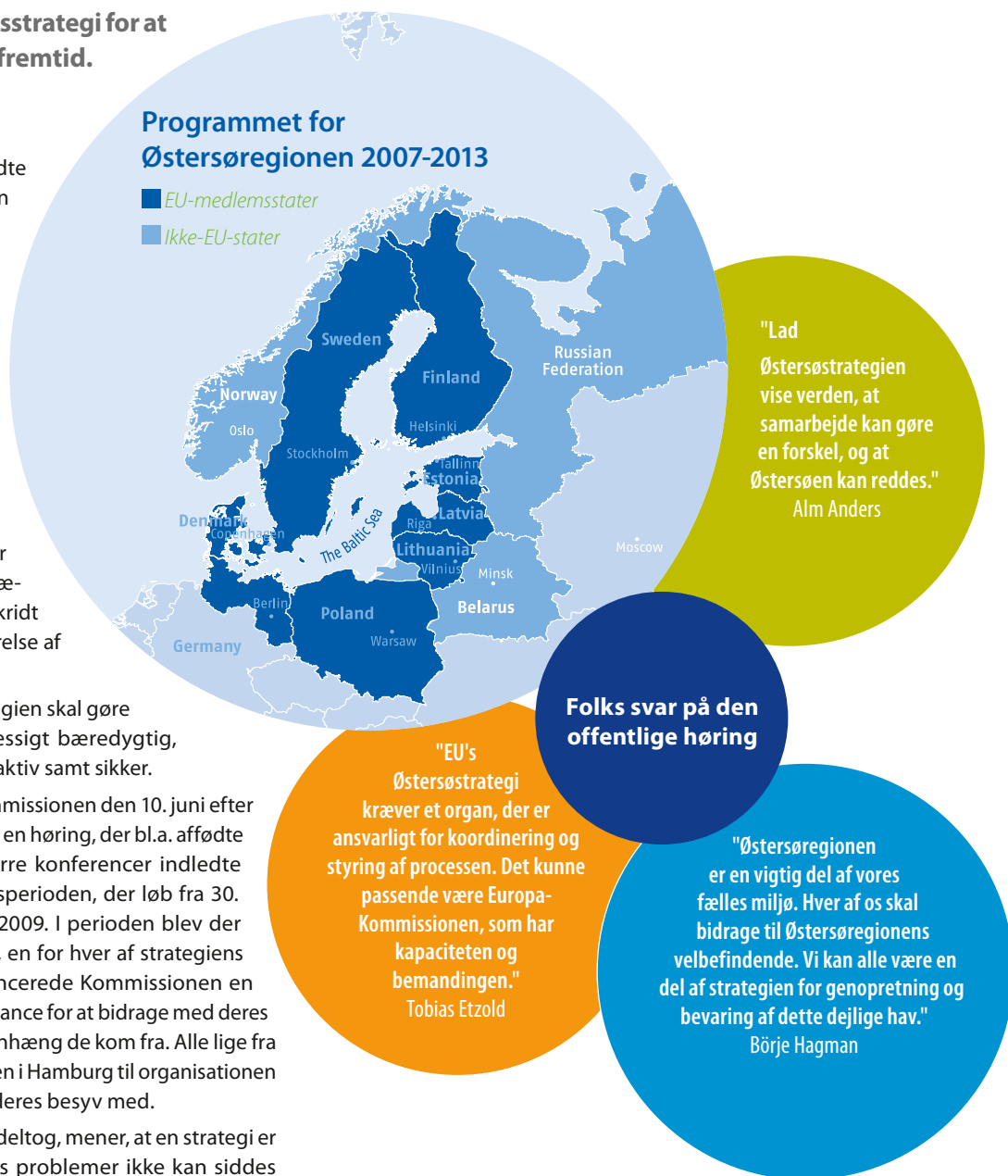
For fem år siden her i maj indtrådte Polen, Estland, Letland og Litauen i Den Europæiske Union. Deres tiltrædelse betyder, at otte ud af ni Østersølande nu nyder godt af den frie bevægelighed for varer og tjenesteydelser, er underlagt den samme vandkvalitetslovgivning og har nogenlunde fælles baggrund. Denne fysiske og kulturelle nærhed gør Østersøen til det perfekte sted at skabe en prototypestrategi, som omfatter en hel makroregion. Den repræsenterer også et vigtigt første skridt i retning af regional gennemførelse af den integrerede havpolitik.

De fire hovedhjørnerne i strategien skal gøre denne del af Europa miljømæssigt bæredygtig, velstående, tilgængelig og attraktiv samt sikker.

Strategien blev vedtaget af Kommissionen den 10. juni efter en periode med intens debat og en høring, der bl.a. affødte over hundrede bidrag. To større konferencer indledte henholdsvis afsluttede høringsperioden, der løb fra 30. september 2008 til 6. februar 2009. I perioden blev der afholdt fire åbne workshopper, en for hver af strategiens hovedhjørnerne. Samtidig lancerede Kommissionen en åben høring for at give alle en chance for at bidrage med deres mening, uanset hvilken sammenhæng de kom fra. Alle lige fra de unge på ungdomskonferencen i Hamburg til organisationen WWF blev opfordret til at give deres besyv med.

Og resultatet var klart. Alle, der deltog, mener, at en strategi er hårdt tiltrængt, idet regionens problemer ikke kan sidde overhørig. Initiativer og politikker, der allerede kører på en

række områder i mange forskellige lande, er gode, men spiller ikke sammen, og derfor er de ikke så effektive, som de kunne være. Et andet meget klart budskab er, at strategien skal udmøntes i praksis og ikke være teoretisk – tidspunktet for snak er forpasset, og nu skal der handles i Østersøregionen. Det blev afspejlet i listen over ting, som folk ikke ønskede at se, nemlig tomme erklæringer uden fordeling af opgaver, der skal udføres inden en bestemt frist.

Strategien tages i brug

I december 2007 bad medlemsstaterne Kommissionen om at udarbejde en strategi for Østersøregionen. Generaldirektoratet for Regionalpolitik skulle styre processen. Dette ville bl.a. bidrage til at imødegå de påtrængende miljømæssige udfordringer i Østersøen. Kommissionen vedtog strategien den 10. juni sammen med en meddelelse og en handlingsplan. Den bliver nu sendt til drøftelse i Parlamentet og Rådet med henblik på at nå til enighed.

Noget for enhver

De fire hovedhjørneste i strategien er formuleret sådan, at næsten intet er udelukket. Kommissionen havde besluttet at gå efter en struktureret tilgang frem for en selektiv metode og skabe en platform af prioriteter, løbende tiltag og projekter med en fastlagt frist for udførelsen. På den måde har den skabt en metodologi, som kan vare ved og alligevel tilpasses de enkelte mål og midlerne til at nå dem, efterhånden som de ændrer sig i takt med regionens udvikling.

Det betyder ikke blot, at strategien kan bruges til at strukturere tilgangen til regionen i årene fremover, men den kan også give hver eneste deltager – Sverige, Finland, Estland, Letland, Litauen, Polen, Tyskland og Danmark – mulighed for at få sine prioriteter anerkendt i strategien. Ikke alle prioriteter indgår i alle aktørers planer, men hver aktør har en prioritet, der er omfattet af strategien.

Strategien tager primært udgangspunkt i den nordlige dimension, som er en fælles politik for EU, Rusland, Norge og Island om de eksterne aspekter af deres samarbejde, men med mulighed for at benytte alternative kanaler (som f.eks. Østersørådet), når det er belejligt. Rusland og andre nabolande har angivet, at de har en positiv opfattelse af EU's bestræbelser for at holde dem orienteret, og EU ser frem til at samarbejde med dem om anliggender af fælles interesse.

Strategien indebærer ikke yderligere finansieringsbehov på dette stadium. Det er mere et spørgsmål om koordinering af det store antal personer og organisationer, der er involveret på tværs af området og om at drage maksimal nytte af de eksisterende måder, hvorpå de nationale og EU's politikker fungerer. Strategien er praktisk frem for realistisk og berører mange aspekter af dagligdagen i regionen.

Nye projekter vil f.eks. bidrage til at reducere de høje forureningsniveauer i havet, forbedre transportsystemerne og energinettene og styrke beredskabet mod større katastrofer til søs og på land.

Let nok at sige, men hvor tager vi fat?

Strategien får en flyvende start med forslag, som bygger på foranstaltninger, der allerede er indført om end spredt, for på den måde at takle de primære udfordringer og gribe de store chancer. Her er nogle ideer:

••• BÆREDYGTIGT MILJØ

Østersøen har en gennemsnitlig dybde på kun 58 m og mister kvalitet og biologisk mangfoldighed på grund af enorme mængder nitrat og fosfat, der udledes fra landbruget, industrien og husholdningerne. De flyder ud i havet og forøger eutrofieringen. Algeblomstringen gør store havområder til stinkende grønne slimsumpe, som stjæler ilten fra vandet og dræber mange af de arter, der lever i det berørte område. Det tager over 30 år, at ændre havvandet fuldstændigt, så forurening er et særligt problem.

Nogle ideer i strategien går ud på at bygge videre på tiltag, der allerede er gjort i regionen for at fjerne fosfater fra vaskemidler. Ved at fjerne dem fra alle vaskemidler kunne mængden af fosfater, der ender i Østersøen, være nedbragt med en fjerdedel og mindske algeblomstringen.

Et formelt netværk af specialrådgivere fra alle lande rundt om Østersøen inden for miljøspørgsmål vedrørende landbruget bør kunne fremme udvekslingen af bedste praksis med henblik på at minimere afstrømning af gødningsstoffer og samtidig forbedre produktiviteten.

Selv om selve strategien ikke har sin egen finansiering, vil Østersøen i perioden 2007-2013 få tildelt midler i henhold til regionalpolitikken og andre EU-politikker:

- **At gøre Østersøen miljømæssigt bæredygtig**
Et samlet beløb på 9,8 mia. € er øremærket hertil, herunder 3,1 mia. € til behandling af spildevand
- **At gøre Østersøen konkurrencedygtig**
Et samlet beløb på 6,7 mia. € er øremærket hertil, herunder 2,4 mia. € til innovation i SMV'er
- **At gøre Østersøen tilgængelig**
Et samlet beløb på 27,1 mia. € er øremærket til: informationssamfundet 1,4 mia. €, transport 23,1 mia. €, energi 2,6 mia. €
- **At gøre Østersøen sikker ved hjælp af risikoforebyggelse**
Et samlet beløb på 697 mio. € er øremærket hertil

STIGENDE VELSTAND

Den primære svaghed i regionen er det lave indre konkurrencepres. Nogle lande i regionen har ikke et marked, der er stort nok til at fremme den nødvendige konkurrence. Den eneste løsning er en tættere intern integrering af regionen. I 2005 blev det anslået, at en typisk international handelstransaktion ville involvere ca. 30 deltagere, 40 originaldokumenter og 360 kopier.

Servicedirektivets formål er at skabe et reelt indre marked for tjenesteydelser i EU gennem nedskæring af bureaukrati og hjælp til personer, der vil starte virksomhed eller flytte til et andet land. Men direktivet anvendes kun sporadisk og usammenhængende i Østersøregionen. Strategien rummer tiltag til at bruge direktivet mere effektivt, så der kan sættes skub i handelen og sikres SMV'erne bedre muligheder.

For at hjælpe morgendagens iværksættere skal der ske en forbedring af uddannelsesudbuddet, og derfor foreslås det i strategien, at der skabes en "Ivy League" af højere læreanstalter og universiteter. Det vil sikre kvaliteten og samle institutter inden for samme område fra forskellige læreanstalter. Der er også fokus på at opmuntre folk til at udnytte deres ret til at bevæge sig frit i regionen i søgen efter viden eller for at undervise.

TILGÆNGELIG OG ATTRAKTIV REGION

Østen og Norden er stadig meget isoleret fra resten af Unionen, som i stigende grad holder den østlige og den nordlige del døren åben for Asien. Det nordlige Finland, Sverige og Østersøstaterne er de mindst tilgængelige områder i hele Europa. Energiforsyning og energiforsyningsikkerhed er også et problematisk område, idet regionen kun har få egne energikilder og derfor er afhængig af import, men har utilstrækkelige samkøringslinjer til at sikre forsyningsikkerheden.

Hvis man vil rejse fra Warszawa til Tallinn, bør man nok tage flyet. Togturen varer 36 timer og er ikke et attraktivt alternativ for dem, der har travlt. Da det er nødvendigt at finde miljøvenlige rejseformer, skal togrejser også gøres til et reelt alternativ, så strategien foreslår at nå Rail Balticas mål om en forbindelse med 120 km/t fra Warszawa til Tallinn inden 2013.

Energi er et hovedemne i regionen – og afgørende for, at den bliver attraktiv at bosætte sig i. Også her vil strategien sætte skub i eksisterende foranstaltninger på en praktisk og direkte måde. Den indeholder forslag til måder at fuldføre energisamkøringslinjerne på mellem Østersøstaterne og resten af regionen i bred forstand ved at støtte den baltiske samkøringsplan og den svensk-litauiske højspændingslinje. Og støtten er ikke ren retorik: 500 mio. € bliver investeret af EU i regionens gas- og elektricitetsinfrastruktur.

SIKKERHED OG SIKRING – AFGØRENDE SPØRGSMÅL

Skibstrafikken stiger og stiger, og med de kolossale olietankere, der bruger havet som motorvej, er truslen om katastrofer særdeles reel. Mellem 2000 og 2007 fordobledes oliefragten ind i Østersøen og kom dermed op på 171 mio. tons i alt. Under vanskelige vinterforhold forhøjes risikoen, og skibenes skrog er ofte ikke tilstrækkeligt forstærket til at klare isen. Den organiserede kriminalitet i regionen gør den desuden mindre sikker. Med den placering, den nu har, forstærkes kriminalitetsmønstrene i regionen af forskellene i de økonomiske og sociale vilkår.

Regionen har milevide ydre grænser og har brug for sammenhængende grænseoverskridende foranstaltninger til at bekæmpe handel med mennesker, narkotika og våben. Det ville være nyttigt med et udvekslingssystem for grænsevagter, herunder et samarbejde om håndhævelse af havretlige bestemmelser. Strategiens handlingsplan rummer metoder til at koordinere kampen mod kriminalitet ved at integrere de eksisterende organisationer for at hjælpe dem til at blive mere samarbejdsvillige. Der er forslag om at forene kræfterne om retshåndhævelse, mobile patruljeenheder, efterforskningshold, efterretningshold, fælles udstyr, som tjenesterne kan deles om, og mere samarbejde om udvikling, indkøb, idriftsættelse og anvendelse af teknologi.

Til at styre den maritime risiko er der i handlingsplanen bl.a. foreslået oprettelse af et integreret netværk af rapporterings- og overvågningssystemer for alle maritime aktiviteter, f.eks. sejladssikkerhed, beskyttelse af havmiljøet, fiskerikontrol, told, grænsekontrol og retshåndhævelse.

Hvad gør Østersøen så speciel?

Havets økosystem er enestående – næsten fersk vand fylder de nordlige farvande, som kan være dækket af is helt op til seks måneder om året. I de danske sunde og bæltter, hvor Nordsøen møder Østersøen, er vandet salt. Den stærke kontrast skaber et unikt økosystem, hvor arterne finjusteres til at klare de forskellige grader af brakvand, og kun en specifik udvælgelse gør overlevelse mulig. En så fin balance gør økosystemet særlig sårbart over for forandringer, uanset om det gælder den fysiske og kemiske sammensætning eller strukturen i fødekæden.

Bækkenet rundt om Østersøen, som er afvandingsområde for dette hav, er omtrent fire gange så stort i areal som Østersøen selv. Ca. 20 % af dette areal anvendes til landbrug og græsningsarealer, mens andre områder er tæt befolkede, så behandling af afstrømning og spildevand er nøglefaktorer, der bidrager til algeblomstringen.

Landene langs kysten har altid været sam-handelspartnere. Vikingerne opbyggede deres handelsimperium rundt i området i den tidlige Middelalder, da de fandt det rigt på pels, rav, tømmer og trættjære. Fra det 13. til det 17. århundrede gjorde Hanseforbundet Østersøen til sit område og blev den stærkeste økonomiske magt i Nordeuropa. Hanseaterne brugte havet som landevej.

Denne fælles arv, som strækker sig over et årtusind, danner et grundlag, som man kan bygge en strategi på, så man kan sikre, at Østersøregionen bliver en europæisk succeshistorie med en fremtid, der er lige så rig og dynamisk som dens fortid.

CHRISTOPHER BEAZLEY

Tidligere medlem af Europa-Parlamentet

Christopher Beazley er medstifter af Baltic States Inter Group og har været aktivt involveret i udviklingen af strategien for Østersøregionen.

Strategien markerer et vendepunkt for Østersøregionen. Hvad håber De mest på, vil have ændret sig om 10 år?

- At den nuværende uligevægt i de økonomiske resultater og udsigter for de otte kyststater vil være erstattet af et effektivt indre marked i EU.
- At Østersøens økologiske sundhed vil være genoprettet.
- At den naturlige harmoni – økonomisk, miljømæssigt, socialt, politisk og kulturelt – som har eksisteret i århundreder før Hitler/Stalin-, Molotov/Ribbentrop-pagten, vil være genoprettet.

De problemområder, der skal tages fat på i forhold til regionen og selve Østersøen, er komplekse. Hvilke problemer forventer De kommer til at udgøre de største udfordringer?

- På tilfredsstillende måde at overvinde og kompensere for et halvt århundredes forvriddning af Østersøregionens udvikling som følge af Den Kolde Krigs deling af Europa.

- At sikre, at strategien som helhed gennemføres korrekt og ikke blot som en række usammenhængende projekter. En strategi opbygger momentum, efterhånden som den ene aktion fører den anden med sig, og offentligheden, resten af Europa og folk uden for EU forstår betydningen af processen.
- At sikre, at "forvaltningen" af strategien bliver politisk styret af de politiske ledere i de otte kyststater, og at Rådet, Kommissionen, Parlamentet og de direkte involverede regionale og lokale myndigheder går effektivt sammen og sikrer gennemsigtighed og inddragelse af offentligheden.

Hvad er efter Deres opfattelse de største hindringer for en vellykket gennemførelse af strategien?

Selv om strategien skal ses i sin helhed, hvor hvert enkelt element fungerer i samklang med resten, er kultur og uddannelse vel nok de vanskeligste områder. Parlamentets EU-Østersøstrategi har afdækket en række specifikke indsatsområder: udveksling af studerende/lærere – forståelse af den fælles arv i EU-landene i Østersøregionen, fælles forskningsprogrammer mellem universiteter og erhvervsliv, og turismepotentialet.

Det mest ambitiøse forslag er oprettelsen af et "Ivy League" Østersøuniversitet i verdensklasse, der skal konkurrere på lige fod med amerikanske og især EU-universiteter.

Kulturelt, betydningen af sang, musik, historie, litteratur, sagn og kunst generelt kan ikke undervurderes og bør fremmes i hele verden.

“ Selvom strategien skal ses i sin helhed, hvor hvert enkelt element fungerer i samklang med resten, er kultur og uddannelse vel nok de vanskeligste områder. ”

Dr. CECILIA MALMSTRÖM

Den svenske EU-minister

Strategien markerer et vendepunkt for Østersøregionen. Hvad håber De mest på, vil have ændret sig om 10 års tid?

I dag er otte af landene i Østersøregionen medlemmer af EU og er integreret i EU's indre marked. Det har bidraget til den positive udvikling i regionen siden begyndelsen af 1990'erne. Der er imidlertid fortsat betydelige udfordringer, som vi skal møde sammen og løse i tæt samarbejde.

Om 10 års tid håber jeg, at strategien vil have bidraget til at intensivere integration og konkurrenceevne i Østersøregionen, og at Østersøen vil være meget sundere, end den er i dag.

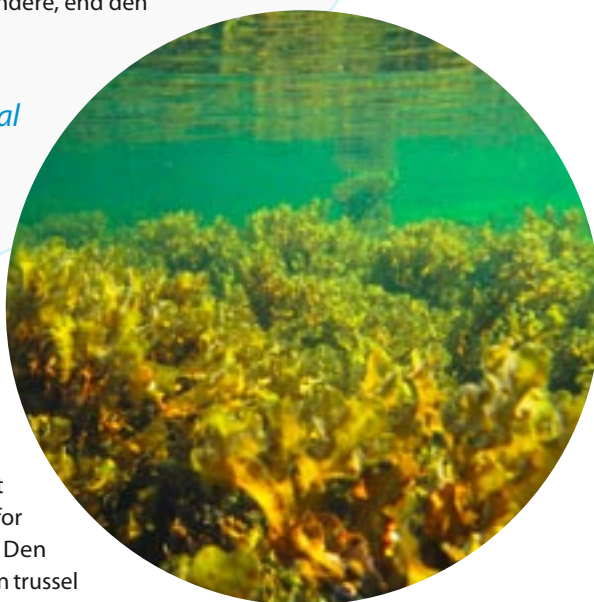
De problemområder, der skal tages fat på i forhold til regionen og selve Østersøen, er komplekse. Hvilke problemer forventer De kommer til at udgøre de største udfordringer?

Det er vigtigt, at vi sikrer os, at de foranstaltninger, der træffes for at fremme væksten i Østersøregionen, ikke kommer til at modvirke de tiltag, der sættes ind for at forbedre Østersøens tilstand. Den økonomiske krise må ikke ses som en trussel mod Østersøens tilstand, men snarere som en mulighed for at omdanne regionen til et bæredygtigt og miljøeffektivt område.

Det er også vigtigt, at Østersølandene selv gør sig til herre over situationen med hensyn til at gennemføre konkrete foranstaltninger. Desuden skal strategien ikke træde i stedet for eller kopiere det eksisterende samarbejde, men skal derimod ligge i forlængelse heraf. En anden udfordring er at forankre strategien på lokalt og regionalt plan.

Hvad vil der ske med Østersøstrategien under det svenske formandskab?

Østersøstrategien vil blive fremlagt på mødet i Rådet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) i juli, og Det Europæiske Råd vil vedtage den på sit topmøde i oktober, så den ligger klar til gennemførelse hurtigst muligt derefter. I to dage, den 17.-18. september, vil det svenske formandskab være vært ved en ministerkonference om makroregionalt samarbejde.

“ En af de største udfordringer vil være at bygge bro over de eksisterende kløfter i Østersøregionen. ”

JAN KOZŁOWSKI

Marshal for Pomorskie Voivodeship-regionen i Polen

Strategien markerer et vendepunkt for Østersøregionen. Hvad håber De mest på, vil have ændret sig om 10 år?

En effektiv strategi for Østersøregionen er et temmelig ambitiøst mål, men hvis det skal lykkes, bliver vi nødt til at stille os de allerhøjeste mål. Det, vi gerne ser om 10 år, er en reelt integreret strategi for denne makroregion. En strategi, som blandt andet skaber bedre betingelser for transportforbindelserne mellem de forskellige områder inden for og også uden for regionen, til Sydeuropa og til Asien. Hvis vi skal nå dette mål, kan vi ikke nøjes med blot at koncentrere os om dele af regionen.

Et andet vigtigt mål er at have energisikkerhed, hvilket vil sige et reelt diversificeret udbud på forsynings- og distributionsområdet. Vi har også behov for en region karakteriseret ved konkurrencedygtighed og nytænkning – og det kræver også, at der anlægges en helhedsbetragtning for regionen. Vi har brug for mere afbalancerede løsninger for hele regionen og ikke blot en smule innovation hist og pist.

Og endelig bør Østersøregionen, som et resultat af vores arbejde for at gennemføre handlingsplanen under strategien, blive et mere attraktivt sted for mennesker at leve, studere og investere.

De problemområder, der skal tages fat på i forhold til regionen og selve Østersøen, er komplekse. Hvilke problemer forventer De kommer til at udgøre de største udfordringer?

Sådan som situationen ser ud nu, vil en af de største udfordringer være at bygge bro over de eksisterende kløfter i Østersøregionen. For at opnå dette bliver vi nødt til at kombinere fortsatte investeringer i det, der fortsat mangler i de mindre udviklede regioner, primært infrastruktur, med udviklingen af de ambitiøse mål om at gøre hele regionen innovativ og til et vigtigt center for viden og uddannelse.

Et andet stort problem, som jeg ser komme, er at sikre et tilstrækkeligt engagement fra Ruslands side. Uden dette engagement vil det være meget vanskeligt at sikre succes for et godt nabopartnerskab. Jeg mener også, at hvis regionen skal have succes, må vi have en stærkere følelse af identitet i Østersøregionen, og vi må også samarbejde i alle aspekter inden for regionen. Det betyder naturligvis ikke, at vi skal lukke af for kontakt fra andre dele af verden.

Opfylder Østersøstrategien og dens handlingsplan, som De forstår den, Deres forventninger? Kan den sikre målet om at gøre regionen velstående, attraktiv, tilgængelig og miljømæssigt ren og sikker?

Altså, for det første er det første gang for os alle sammen, at vi laver en sådan øvelse, og sagen er meget kompleks. Det er også vanskeligt at finde den rette balance mellem de enkelte landes eller regioners ambitioner og Østersøregionens overordnede mål.

Når man ser på dokumentet – jeg mener det udkast vi har set indtil nu – kan man godt gå hen og blive desillusioneret over ikke at se en solid, omfattende strategi, der dækker hele Østersøregionen. I stedet har vi set et flagskibsprojekt uden nogen klare udvælgelseskriterier eller indlysende rolle.

Det, der også kan overraske, er, at vi ikke i strategien for havregionen kommer ind på den maritime økonomi overhovedet – og helt har set bort fra havne og skibsværfter. Det kan også overraske at se, at selv om dokumentet nævner turisme, savner det fuldstændigt rige kulturaspekter – kultur er vores rødder og et vigtigt element i en god udvikling og gode levevilkår.

Endelig er det vanskeligt at forestille sig en vellykket gennemførelse af nogen som helst strategi uden de tilstrækkelige midler til at finansiere den. Men vi har forståelse for, at dette kun er indledningen på en lang proces, og at vi stadig har tid til at forbedre det gode arbejde yderligere, der er udført indtil nu. Selvfølgelig skal reglerne om subsidiaritet og gennemsigtighed også altid stå i forgrunden.

“ Den økonomiske krise må ikke ses som en trussel mod Østersøens tilstand. ”

Dr. ANDREAS RÖPKE

Leder af afdelingen for beskyttelse af havmiljøet, ministeriet for landbrug, miljø og forbrugerbeskyttelse, Mecklenburg-Vorpommern, Tyskland

Strategien markerer et vendepunkt for Østersøregionen. Hvad håber De mest på, vil have ændret sig om 10 år?

Jeg håber virkelig, at de beslutninger, der skal træffes og de aktiviteter, der skal gennemføres i forskellige sektorer som landbrug, vandforvaltning, transport eller fiskeri, om ti år er baseret på integrerede planlægnings- og administrationsprocedurer. Disse bør sigte mod det fælles mål at gøre Østersøregionen til en model for et bæredygtigt forvaltet og miljømæssigt sundt sted i EU og i verden.

Strategien kunne faktisk betyde et vendepunkt for denne region. Der er taget et første skridt mod en integreret og tværsektoriel politisk tilgang. Dette vil forhåbentlig være med til at overvinde forældet sektoriel og national tankegang og adfærd, som er ansvarlig for mange af de problemer, vi står over for i dag. De miljømæssige skadevirkninger for Østersøen kan ses som et resultat af kortsigtet misrøgt af vores fælles naturarv. For mange politikker, der alle har haft virkning for den samme region på forskellige nationale og internationale niveauer, er blevet administreret uden sammenhæng med hinanden. Det har selvfølgelig ført til et system, som ikke har været i stand til at forvalte ressourcerne optimalt, og som ikke har været tilpasset til de særlige behov, som mennesker og miljø omkring Østersøen har haft.

Miljøproblemerne i Østersøen, som f.eks. eutrofiering og overfiskning, samt forurening og ødelæggelse af habitater, kan sandsynligvis kun løses ved en bæredygtig udvikling på grundlag af en økosystembetragtning som anført i Helsingforskommissionens (HELCOM) handlingsplan for Østersøen. Dette vil spille en stor rolle i gennemførelsen af strategien.

“Hvert enkelt projekt skal munde ud i en win-win-situation for alle mennesker i regionen og for miljøet i Østersøen.”

De problemområder, der skal tages fat på i forhold til regionen og selve Østersøen, er komplekse. Hvilke problemer forventer De kommer til at udgøre de største udfordringer?

Efter min opfattelse vil eutrofieringen af Østersøen, med alle dens negative følgevirkninger i form af øget algevækst, iltvind og døde zoner, udgøre langt den største og mest udfordrende trussel i de kommende årtier. Eutrofiering skyldes tilledning af næringsstoffer fra planter primært fra landbaserede kilder. Østersøen er meget sårbar over for eutrofiering, idet der er en relativt lille vandudskiftning. Følgelig vil alle næringsstoffer blive ophobet, hvis tilledningen er højere end afledningen. Her er fosfat og nitrat de vigtigste næringsstoffer. Tilledningen af nitrat er vanskelig at reducere, fordi det primært stammer fra diffuse landbrugskilder i afvandingsområdet. Gennemførelsen af højere standarder for vandkvaliteten, således som de fremgår af EU's vandrammedirektiv, i landbrugets praksis og i EU's fælles landbrugspolitik vil være en stor udfordring. Vand- og landbrugsforvaltere og landmænd bliver nødt til at tale sammen for at finde praktiske løsninger. Strategien danner afsæt for denne form for tværsektoriel tilgang.

Hvad er efter Deres opfattelse de største hindringer for en vellykket gennemførelse af strategien?

I modsætning til EU-direktiver har strategien ikke form af en juridisk bindende retsakt. Nogle mennesker vil sandsynligvis forsøge at udnytte strategien og handlingsplanen som en slags vandkande for tilførsel af penge til regionen til finansiering af alle mulige allerede eksisterende (business-as-usual) projekter. I min optik ville dette ikke være i denne strategis ånd. Vi har brug for et meget stærkt administrativt engagement fra Kommissionen, som bør holde øje med sektorintegration og krydsoverensstemmelse. Hvert enkelt projekt skal munde ud i en win-win-situation for alle mennesker i regionen og for miljøet i Østersøen.

JOSEFIN-PROJEKTET – STØTTE TIL SMV'ER GIVER ØSTERSØREGIONEN NYE FORDELE

Indledning

Elleve forskellige lande arbejder sammen med regionalpolitiske beslutningstagere i Kommissionen om at gøre Østersøregionen til et bedre sted at leve og arbejde. Otte af disse lande er EU-medlemsstater, der har adgang til EU's regionalfonde og således kan give nye grænseoverskridende forretningsforetagender og videnskabelige projekter en afgørende kickstart. Fælles for alle projekterne er målsætningen om at samle Østersølandene med henblik på at gøre regionen til et attraktivt sted at investere, arbejde og leve i.

I perioden fra januar 2009 til april 2012 vil JOSEFIN-projektet modtage:

- Over 3,5 mio. € i EFRU-støtte fra det transnationale samarbejdsprogram for Østersøregionen
- Næsten 0,6 mio. € fra forskellige deltagerlande

I alt: over 4 mio. €

Fremme af fælles ressourcer

Østersøregionen er rig på naturressourcer – nøgleaktiver for fremtidig udvikling. Både naturressourcerne i havet og på landjorden udgør vigtige økonomiske aktiver, og hvis de forvaltes med omtanke, tilbyder de et meget attraktivt miljø for både indbyggere og besøgende. En række erhvervmæssige og videnskabelige projekter er specifikt rettet mod bevarelse og miljøforbedringer.

Lysende fremtidsudsigter for byer og regioner

Mange af de projekter, der modtager støtte, vil forbedre byplanlægning og sikre, at de nye udviklinger opfylder folks behov og fremmer livskvaliteten for dem, der lever og arbejder i tætbebyggede områder.

Fremme af innovation

Virksomheder, der allerede har bevist, at de kan tænke i nye baner, kan forbedre deres forretningsmuligheder gennem initiativer à la JOSEFIN, således at de kan blive større og mere pålidelige arbejdsgivere på længere sigt.

Nye måder at opnå varige fordele på

JOSEFIN-initiativet – hjælper små virksomheder med at vinde fodfæste

JOSEFIN – går nye veje, når det drejer sig om evaluere risici, til gavn for både investorer og SMV'er. Sammen med udviklingen af risikovurderingsteknikker giver en ny transnational fond investorer de garantier, de har behov for til at anspore dem til at støtte erhvervslivet i regionen, så det kan blive mere internationalt. JOSEFIN-partnerskabet modtager meget gerne ansøgninger fra SMV'er om støtte til fremme af innovative projekter og til udvikling af nye forretningsmuligheder i udlandet.

“Et it-selskab i Berlin, Condat AG, åbnede vores øjne for, hvor nyttigt JOSEFIN-initiativet kunne være”, forklarede Torsten Mehlhorn, Projekt Manager fra Investitionsbank Berlin. “Vi arbejdede sammen med selskabet om at finde den rigtige finansiering og tekniske støtte, som åbnede markederne i Kina for dets it-systemer. Under forløbet identificerede vi mange typer af praktisk støtte til erhvervslivet, som vi siden har indarbejdet i JOSEFIN.”

Skræddersyet service til erhvervslivet

JOSEFIN yder specifik vejledning til SMV'er i forbindelse med planlægningen af deres internationale samarbejde og ansøgninger om støtte. Når det er på plads, sikrer JOSEFIN, at SMV'erne får lettere adgang til finansiering gennem dens transnationale garantifond, der støttes af en europæisk mellemfinansieringsfacilitet. Risiciene for virksomheder og banker reduceres væsentligt som følge af denne solide risikodelingsmodel. På hvert enkelt trin står der ekspertviden til rådighed om, hvordan virksomhederne kan trives i denne unikke region og skabe grobund for yderligere succes gennem internationale projekter.

Finansiel styrke til SMV'er

JOSEFIN støtter SMV'ernes behov, fordi de har mange års erfaring i fleksibilitet og nytænkning, når det drejer sig om at gribe forretningsmulighederne, når de byder sig. Med ekstra støtte kan de gå ud over deres lokale marked og integrere deres ideer i internationale samarbejdsinitiativer og få succes, der kommer hele regionen til gavn.

Hvordan gøres regionen mere tilgængelig

Nogle initiativer fokuserer på, hvordan regionen kan blive mere tilgængelig for iværksættere fra områder uden for Østersøregionen, og hvordan de kan tilskyndes til at rejse og gøre forretninger over et større område. Ved således at åbne regionen op opnås der direkte forretningsfordele, men også fordele på længere sigt gennem social integration.

COHIBA – ARBEJDER PÅ AT FINDE MÅDER TIL IDENTIFIKATION OG KONTROL AF UDLEDNINGEN AF FARLIGE STOFFER I ØSTERSØEN

I laboratoriet dæmpes de luminescerende bakterier hurtigt og udgør en naturlig lysmåler, der måler, hvor højt toksicitetsniveauet er i vandet, der omgiver dem – en simpel og klar indikation, der, samtidig med at den identificerer, hvilke kemiske forbindelser, der slippes ud, hvor og i hvilket omfang, er afgørende for Østersøens tilstand, de arter, der lever her, og de mennesker der bruger den.

Det er lige netop det, COHIBA sætter sig for at gøre. Panorama rejser til Helsingfors og taler med projektets grundlæggere, videnskabsfolk og ledere for at finde ud af, hvad COHIBA gør for at kontrollere farlige stoffer i Østersøregionen.

Fra januar 2009 til januar 2021 vil COHIBA til kontrol af farlige stoffer i Østersøområdet få tilført:

- 3,8 mio. € fra fondene under programmet for Østersøregionen
- 1,1 mio. € fra deltagerlande
- i alt 4,9 mio. €**

Har du en vandtæt frakke? Du har næsten helt sikkert brandhæmmende møbler. Fra det rent og skært nyttige til det positivt livreddende – kemiske stoffer har indflydelse på vores liv på mange planer. Kig dig omkring i dit hjem, og du vil med et enkelt øjekast se overfladebelægninger, rengøringsmidler, medicin – anvendelser fra deodoranter til den gødning, der gør, at du kan sætte brød på bordet i dag – alt sammen kræver komplekse forbindelser af kemiske stoffer. Mange af disse stoffer ender i spildevandet, noget af det behandles, og meget af det gør ikke.

COHIBA holder nøje øje med de 11 stoffer, som står øverst på listen over de stoffer, der skal overvåges i Østersøen. Der foretages målinger af de mængder stoffer, der udledes fra spildevandsrensingsanlæg, og den væske, der lækker fra lossepladser, og der udføres eksperimenter for at se, hvilke virkninger de har på Østersøens følsomme økosystem. Der er tale om stoffer, lige fra de senest indførte forbindelser, til det, som projektledere ironisk

nok omtaler som "gamle venner", nemlig kviksølv og cadmium, og det er midler fra EU's regionalfonde, der gør denne vitale overvågning mulig.

COHIBA – viden er det, der driver forandring

Overvågningen skal ikke blot generere et øjebliksbillede af den aktuelle situation, men kan også danne afsæt for nye politikker i de lande, der omkranser Østersøen. Det er håbet, at de indsamlede data vil afføde reformer af brugen af kemikalier i industrien, behandlingen af spildevand og ændret praksis på landbrugsområdet. Oplysningerne vil blive brugt til at udvikle nationale programmer og registre, således at dem der bruger de pågældende kemikalier, kan blive holdt løbende underrettet om deres miljøvirkninger og om, hvad der skal gøres for at afbøde disse virkninger.

"Hverken myndighederne eller offentligheden ved nok om kemikaliekontrol – vi har brug for at formidle disse oplysninger ud," siger Kaj Forsius, der er projektudvikler.

Der er lavet nogle modeller for mønstre for afstrømningen af næringsstoffer, men der er et akut behov for mere information om farlige stoffer. "Vi bliver nødt til at finde ud af mere om, hvad der kommer hvorfra, og hvilken virkning det har," forklarer Forsius.

Som led i HELCOM's Østersøhandlingsplan om at nedbringe forureningen drastisk og genoprette havets gode økologiske tilstand i 2021 vil COHIBA sætte sig for at identificere, præcist hvor stort problemet er, og udvikle omkostningseffektive løsninger.

Farlige stoffer – Hvor kommer de fra? Hvor ender de henne? Hvilken virkning har de?

Omkring 200 mennesker er involveret i projektet. Nogle af dem er videnskabsfolk med ansvar for afprøvning og analyse af de 240 prøver, der indsamles hvert år til COHIBA, og som undersøges på dets laboratorier over hele regionen.

COHIBA – en del af en helhed

COHIBA, der blev lanceret i begyndelsen af 2009, er blot et af de tiltag, der vil være med til at afhjælpe den situation, som Østersøen og den omkringliggende region står over for.

EU's integrerede havpolitik, der vægter helhedsbilledet i modsætning til kun at fokusere på den enkelte sektor, kom i stand i 2008.

Den vil blive fulgt op af EU's strategi for Østersøregionen for 2009, som ledes af Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Regionalpolitik, hvilket er en klar indikation af, hvor indbyrdes forbundne de enkelte prioritetsområder er.

Endelig trådte REACH, Europa-Kommissionens lovgivning om registrering af kemiske stoffer, i kraft i 2007. Denne vil også komme til at spille en nøglerolle i nedbringelsen af antallet af farlige stoffer, der finder vej til miljøet.

En kemiker analyserer en forbindelse, eller familie af forbindelser, på tværs af alle prøverne. Logistikken er kompleks og tidsfristerne er stramme, prøver skal være på laboratoriet inden for 24 timer, efter at de er blevet udtaget, for at de kan stabiliseres. Hvis de ikke behandles hurtigt, vil forbindelserne begynde at nedbrydes.

Der rejser sig et yderligere problem, nemlig hvor skal man teste? Projektet tester vand taget fra de største spildevandsrensningsanlæg som foreslået af det deltagende land. Men det er ikke let at vide, om det er den rigtige kilde at kontrollere for en given forbindelse. Det kan sagtens tænkes, at det prioriterede kemikalie bliver brugt på en anden lokation eller behandles på et andet spildevandsrensningsanlæg. Som projektbiolog Tarja Nakari forklarer, "Biotest er vitale. Et kemikalie kan eksistere i miljøet og ikke vise sig i den kemiske analyse af vandprøver. Tilsvarende kan der dukke noget op i vandprøver, som ikke viser sig i miljøet, derfor er biotesterne en krydsreference."

COHIBA's biologer kigger efter en lang række indikatorer: toksicitet i fisks lever; luminescerende bakteriers reaktion, og fertilitetsniveauer hos forskellige arter – hormonforstyrrende stoffer, som kan indeholde kemikalier, der påvirker fertiliteten, er et særligt problem, og det samme gælder dioxiner, hvor niveauerne i Østersøisild overstiger EU's sikkerhedsgrænser. Det skorter ikke på stoffer, der kan analyseres.

Det overordnede mål er at skabe et billede, der er så fuldstændigt som muligt, af kilderne til og tilledningen af de stoffer, der vækker bekymring, og som hænger sammen med virkningerne på miljøet i Østersøen. Hertil hører:

- En vurdering af mønstre og veje for udledningen til havmiljøet i Østersøen
- Identifikation af de vigtigste kilder gennem vurdering af tilgængelige oplysninger om brugsmønstre og udledning
- En forståelse af sammenhængen mellem udledningerne og virkningerne på havmiljøet.

Forurening kender ingen grænser

Mange lande bliver nødt til at gå sammen om at gøre COHIBA til en succes, da forurening af Østersøen ikke er noget, der kan løses af det enkelte land alene. Men er der politisk vilje til at gennemføre det, der er bydende nødvendigt? Forsius mener, at viljen er der, men at der er en reel mangel på ressourcer. "Det er ret dyrt at indføre forskellige systemer, f.eks. registre, og nogle Østersølande har små forvaltningsapparater og mangler ressourcer – det er ikke så nemt for dem." Andre lande i regionen er bedre til at vurdere kilderne og brugen af farlige stoffer og til at kontrollere brugen af dem.

Når Forsius møder nationale eksperter og kommer med indlæg på konferencer, får han den opfattelse, at de mindre Østersølande er meget opsatte på at få hjælp. Men de er, som han forklarer, overbebyrdet med mange opgaver, og den nuværende finansielle situation lægger ligeledes beslag på de knappe ressourcer. "De har færre og færre penge, mens de samtidig får at vide, at de skal forbedre deres resultater," siger han.

Og selv om samtlige Østersølande gør deres bedste og reducerer deres udledninger, skal der sættes ind på et større geografisk område. "Det hjælper ikke, at vi er perfekte i Østersølandene, vi har fortsat brug for at stille krav uden for Østersøområdet også." 40 % af visse luftbårne stoffer, der forurener havet, driver ind fra lande, der ligger et godt stykke uden for Østersøregionen, f.eks. Det Forenede Kongerige.

HELCOM – konventionen om beskyttelse af havmiljøet i Østersøområdet

I 1974 undertegnede flere lande, der grænser op til Østersøen, Helsingforskonventionen, der blev opdateret i 1992 med undertegnelsen af en ny konvention, der var et modsvar på ændrede miljømæssige principper og udviklinger i det geopolitiske miljø.

Organisationen koordinerer regional overvågning og producerer videnskabelige evalueringer af status for forskellige elementer, der bestemmer havets tilstand, som vedtaget af alle de deltagende lande. Som politisk faktor i miljøpolitikken udvikler HELCOM fælles målsætninger og aktioner.

Konventionens styrende organ, Helsingforskommissionen (HELCOM), består af Danmark, Estland, Det Europæiske Fællesskab, Finland, Tyskland, Letland, Litauen, Polen, Rusland og Sverige.

Hvilke resultater har den opnået indtil nu?

HELCOM har i overensstemmelse med sit mandat harmoniseret overvågningsprogrammer i regionen, hvilket har gjort det muligt for de lande, der undertegnede konventionen, at identificere, hvad der sker for Østersøen som helhed. I konsekvens af dataene er der taget skridt til at reducere tilledningen af næringsstoffer og farlige stoffer og nogle af de negative følgevirkninger af skibsfart. HELCOM tilvejebringer ligeledes et forum for specialister, der skal samarbejde om bl.a. katastrofeplanlægning og -beredskab.

Oprettelsen af et netværk af beskyttede områder i Østersøen har spillet en rolle i arternes forbedrede tilstand, bl.a. havørn, skarv, vilde Østersølaks og sæler, i Østersøens nordlige løb.

HELCOM's screeningprojekt over forekomster af farlige materialer, der ender i selve havet, startede i 2008. Det blev finansieret af Det Nordiske Ministerråd, og analyserer prøver af fisk og havvand, og supplerer arbejdet i COHIBA, som screener for kemikalier, når de starter med at infiltrere i miljøet, ved spildevandskilden.

HELCOM's handlingsplan, der allerede er vedtaget af alle landene, griber ind over strategien for Østersøen med henblik på at fremme dennes miljømål.

I dette afsnit tager Panorama sig af de problemer, du tumler med samt spørgsmål om forhold og politikker, der vedrører projekterne i praksis, og alle andre spørgsmål, du sender ind. Skriv til: regio-panorama@ec.europa.eu

Strategien for Østersøen har været genstand for omfattende offentlig høring. Her er, hvad nogle af jer siger:

“Ud over traditionel infrastruktur er udvikling af IKT-struktur i regionen af vital betydning. Det er nødvendigt med koordinerede tiltag for at udvikle fælles standarder, f.eks. elektronisk identifikation. Det er vores opfattelse, at udvikling af grænseoverskridende e-tjenester fører til, at servicesektoren åbnes for konkurrence mellem medlemsstaterne og samtidig bliver en væsentlig drivkraft for økonomisk og social integration i Østersøregionen.”

Sammenslutning af estiske byer

“Lokale og regionale projekter skal tilskyndes til at gøre brug af forskellige finansieringskilder, som f.eks. Jaspers-, Jeremie- og Jessica-fondene med henblik på at få strategien til at blive en model for, hvordan man udvikler en makroregion. Europa-Kommissionen bør, i det mindste i startfasen, komme til at spille en ekstremt central rolle med at få strategien løbet i gang og sikre dens finansiering og gennemførelse.”

Sammenslutningen af finske lokale og regionale myndigheder

“Vi er også glade for, at strategien for Østersøen er tænkt som en aktionsorienteret strategi med præcist definerede aktioner, forventede resultater, identifikation af aktører, der er ansvarlige for gennemførelsen og en tidsplan for gennemførelsen. Det er udtryk for en konkret og resultatorienteret proces. Øresundskomiteén repræsenterer myndigheder på lokalt og regionalt plan med kompetencer til at tilføre konkret substans til at gennemføre strategien.”

Øresundskomiteén, Danmark

“NSPA-netværket hilser EU's strategi for Østersøregionen velkommen og vil gerne understrege de nordlige områders rolle set i det bredere perspektiv for Østersøregionen. Selv om de ofte betragtes som fjerntliggende regioner med en lav befolkningstæthed, er de rent faktisk vigtige leverandører af mineraler og naturressourcer; de er regioner med en stærk innovationskapacitet og vidensbase og er foregangsområder for økonomisk vækst i Østersøregionen. De fungerer som et vigtigt bindeled mellem EU og Rusland og kan øse af deres egne erfaringer med og løsninger på de største udfordringer, som Østersøregionen og Europa som helhed står over for nu, f.eks. demografiske udfordringer, klimaændringer og globalisering.

En afbalanceret udvikling i Østersøregionen kan ikke kun fokusere på den centrale del af Østersøen. Derfor understreger NSPA-netværket den betydning, som de nordligste områder af Østersøregionen har i strategien, og behovet for at få afdækket den merværdi og de mange muligheder, som disse nordlige EU-regioner kan tilbyde Østersøområdet og Europa som helhed. En velafbalanceret Østersøregion har brug for stærke områder i nord.”

Sparsomt bebyggede nordlige områder

Denne gruppe repræsenterer et tæt samarbejde mellem de fire nordligste regioner i Sverige (Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland), de syv nordligste og østligste regioner i Finland (Lapland, Oulu-regionen, det centrale Ostrobothnia, Kainuu, Norra Karelen, Norra Savolax og Södra Savolax) og Nordnorge (Finnmark, Troms og Nordland)

Baltic Sea 2020 mener, at strategien for Østersøregionen (senere omtalt som strategien) byder på en enestående chance for en kraftig styrkelse af initiativerne i HELCOM's handlingsplan for Østersøen (BSAP). Af den årsag understreger vi, at det er af allerstørste vigtighed at inddrage BSAP i strategien for Østersøregionen. Vores vigtigste argument er, at strategien er et EU-initiativ, som forhåbentlig kan styrke gennemførelsesmekanismer og forbedre forvaltning. Initiativet og aktionerne vil få stærk politisk opbakning, når de vedtages af Rådet.

Med en slagkraftig gennemførelse af foranstaltninger kan det lykkes at begrænse skader, især skader forårsaget af eutrofiering og overfiskning, men også skader som følge af farlige stoffer og invasive arter. Det er af afgørende betydning, at strategien ikke kun klart identificerer aktioner, men også sætter navn på ansvarlige myndigheder og institutioner, som vil have mandat til at overvåge og sikre gennemførelsen. Kun da kan vi stræbe mod at opnå et af BSAP's hovedmål – “en Østersø, der er upåvirket af eutrofiering”.

Baltic Sea 2020 – en organisation, der har til formål at stimulere konkrete og aktive tiltag til forbedring af miljøet i Østersøen

FÆLLES INDSATS FOR ØSTERSØREGIONEN

Støtte til udviklingen af strategien kommer fra forskelligt hold, idet adskillige organisationer, bl.a. ngo'er og erhvervs- og arbejdstagerorganisationer samt offentlige myndigheder, har en aktiv interesse i regionen. Strategien for Østersøregionen ses som et nyskabende initiativ på et område, der har sin andel af både problemer og potentiale. Den lægger op til at forene både en forståelse af den måde, hver enkelt prioritering skal takles på i forhold til, hvordan den griber ind i andre prioriteringer, og en forståelse af, at dette sker bedst på regionalt niveau.

I Generaldirektoratet for Maritime Anliggender og Fiskeri har man koncentreret sig om udvikling af bæredygtige maritime aktiviteter inden for og uden for EU's farvande.

Den integrerede havpolitik, der blev søsat i 2007, passer som hånd i handske ind i strategien for Østersøregionen, fordi begge anerkender betydningen af sted ved iværksættelsen af politikker, og den afsmitningseffekt, den ene politik har på den anden.

Erkendelsen af, at områder som turisme eller offshore-energiproduktion ikke kan håndteres som adskilte elementer, er især vigtig for Østersøen, som har en koncentration af marine aktiviteter: en travl international sejlroute, et skrøbeligt økosystem, steder med energiresourcer, og virkningen af forurenende stoffer er blot nogle få af de elementer, der hænger uløseligt sammen.

Eftersom mange af de forhold, der beskrives i strategien for regionen, har en maritim dimension, støtter Generaldirektoratet for Maritime Anliggender og Fiskeri helhjertet tanken om en bredspektret strategi og har fremlagt fem nøgleområder med særlig fokus.

Farvandsovervågning

15 % af verdens gods transporteres på Østersøen, og dette tal forventes at være fordoblet i 2015. Det gods, der fragtes, omfatter farlige materialer, som f.eks. olie. Derfor må sikkerhed nødvendigvis stå højt på dagsordenen. Farvandsovervågning er ligeledes vigtig for fiskeriet, grænse- og toldkontrollen, samt forebyggelse af kriminalitet. Direktoratet er parat til at finansiere et pilotprojekt, der skal yde støtte til et samarbejde på tværs af grænserne og til udveksling af information mellem

farvandsovervågningssystemer. Direktoratet ser også gerne en formel sikkerhedsvurdering af Østersøregionen for at få et klart mål for omfanget af problemområder.

Maritim fysisk planlægning

Så mange krav, så lille et område: Det virker, som om alle gør krav gældende på havet. Hvis de miljømæssige krav skal opfyldes, og arterne og livsvigtige økologiske processer og tjenester skal beskyttes, samtidig med at økonomien vokser, så bliver folk nødt til at vide, hvilke områder, der skal beskyttes, hvilke ressourcer der skal afsættes til vindturbiner, til sejlrouter og så videre. Alt dette indebærer, at fysisk planlægning skal betragtes ovenfra – som en kortlægning af, hvad der skal ske og hvor.

Miljøforsvarlige skibe

Selv om over 90 % af Europas import- og eksportvarer transporteres ad søvejen, og søtransport er en miljøforsvarlig måde at få varer bragt fra punkt a til punkt b, hvis man ser på udledningerne pr. ton gods, viser et kig på de samlede miljøvirkninger forårsaget af spildevand, industrirensningsmidler og virkningen på luftkvaliteten, at søtransportbranchen bliver nødt til at få styr på tingene. Problemet med miljøforsvarlige skibe ses derfor som en god anledning til at samle en bred vifte af tiltag, bl.a. skibes anvendelse af strøm fra alle større Østersøhavne.

Bæredygtigt fiskeri

Der er ingen tvivl om, at fiskebestandene fortsat giver anledning til bekymring, selvom nogle af dem er ved at blive genoprettet. Der er behov for et styrket samarbejde blandt landene rundt om Østersøen for at rette op på manglerne i den nuværende fælles fiskeripolitik og at vise vejen, i takt med at politikken reformeres.

Maritime klyngedannelser

Europas maritime erhverv klarer sig godt, og sektoren har et godt vækstpotentiale. Ved at danne grupper og netværk kan disse klyngedannelser klare sig endnu bedre. Det er især vigtigt i Østersøen, hvor markederne er små, og hvor der er et miks af forskellige aktiviteter. En styrkelse af disse klyngedannelser vil gavne økonomien i regionen og have positive, indirekte virkninger for EU som helhed.

Det **Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg (EØSU)** repræsenterer interessegrupper, som f.eks. ngo'er, arbejdsgiverorganisationer og grupper, der repræsenterer arbejdstagerne og fungerer således som deres talerør over for de større EU-institutioner. Deres vigtigste fokus for regionen er Østersøregionens fremtidige velstand, samtidig med at de anerkender, at miljøet har høj prioritet.

De barrierer, der er en klods om benet på regionen, skal fjernes – de ni lande omkring Østersøen bruger otte forskellige valutaer; bureaukrati, f.eks. krav om tilladelser, blokerer den frie bevægelighed for arbejdstagere og tjenesteydelser; universiteter og forskningsorganisationer over hele regionen kunne drage fordel af et tættere samarbejde.

Servicedirektivet skal sikre ens betingelser for virksomheder, der opererer på tværs af grænserne, og skal være gennemført i hele EU ved udgangen af 2009, og EØSU er af den opfattelse, at en fuldstændig gennemførelse heraf er afgørende for regionens velstand. Udvalget hilser strategiens støtte til nedbringelse af bureaukrati velkommen og den vægt, den lægger på bedre forbindelser mellem forskningsorganer. Men det vækker dog en vis bekymring hos EØSU, at der ikke i kølvandet af strategien er afsat ekstra midler. Der er afsat betydelige regionalfondsmidler til prioriteterne i Østersøregionen, men det bør følges op af en tilsvarende finansiering fra national regeringer. Udvalget frygter, at de lande, der har størst behov for investeringer fra EU, ikke vil være i stand til at betale deres andel.

En af de største trusler mod Østersøregionen er eutrofiering – overskydende næringssalte, der udledes i havet fra landbrug og ubehandlet spildevand og derved forårsager algevækst og iltvind og dræber plante- og dyrelivet i området. **Verdensnaturfonden (WWF)** mener, at den eneste vej frem er en integreret strategi for forvaltning af havet og menneskets udnyttelse heraf. Eutrofieringsproblematikken lander på miljøministrenes bord, og dog er hovedårsagen primært landbruget – blot ét eksempel på, hvordan ministerier og forskellige regeringsniveauer er nødt til at arbejde sammen.

WWF hilser med glæde den betydning, som både strategien for Østersøregionen og den integrerede havpolitik tillægger bestræbelserne på at få de forskellige sektorer til at arbejde sammen. WWF identificerer en lang række forskellige sektorer, lige fra undervandskabler til turisme, der alle ønsker at benytte havet. Hver af disse kontrolleres på forskellige niveauer – nationalt, regionalt, EU eller globalt. Ingen organisation alene har mandat til at håndtere hele spektret, og presset på havet er konstant stigende. WWF tilslutter sig således strategiens opfattelse af, at Østersøen er et regionalt anliggende, og at hvert prioriteret område er forbundet med det næste.

Men WWF sender et advarselssignal: ved forvaltning af havet er det afgørende at acceptere, at man ikke kan kræve mere af havet, end det kan levere og samtidig være bæredygtigt. Tidligere ansuede man miljøvirkningerne særskilt for hver sektor. WWF understreger, at en sådan strategi overser det vigtigste – nemlig at alle aktiviteter og virkninger tilsammen skal måles, og at forholdsregler skal træffes ud fra den forståelse, at hver sektor skal integreres i det bredere billede. Det leder frem til, hvad WWF føler, bør være en nøgleaktivitet, nemlig maritim fysisk planlægning, som vil være med til at illustrere, hvordan alle brugere udnytter og bør udnytte havet, under samtidig hensyntagen til økosystemets kapacitet og begrænsninger.

Links til Europa-Kommissionen:

EU's strategi for Østersøregionen

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/index_en.htm

Politikken for den nordlige dimension

http://ec.europa.eu/external_relations/north_dim/index_en.htm

Det europæiske naboskabs- og partnerskabsinstrument (ENPI) for grænseoverskridende samarbejde med Rusland

http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/index_en.htm

Generaldirektoratet for Maritime Anliggender og Fiskeri

http://ec.europa.eu/dgs/ fisheries/index_da.htm

Links til projekter/organisationer der er omtalt i dette nummer:

HELCOM

<http://www.helcom.fi/>

JOSEFIN

<http://www.josefin-org.eu/>

COHIBA

http://meeting.helcom.fi/c/document_library/get_file?folderId=89317&name=DLFE-33722.pdf

http://www.helcom.fi/projects/on_going/en_GB/cohiba/

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

<http://eesc.europa.eu/>

Verdensnaturfonden

<http://www.wwf.org/>

Musikpark Mannheim

<http://www.musikpark-mannheim.de/web09/>

Swansea University Centre for NanoHealth

<http://www.swan.ac.uk/nanohealth/>

“Territorial Cohesion under the Looking Glass”

Forfatter: Prof. Andreas Faludi

(Europa-Kommissionen – Regionalpolitik – Inforegio)

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/pdf/lookingglass.pdf

Andre nyttige links:

Aktører i Østersøregionen

http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/baltic/pdf/websites.pdf

Portal om Østersøregionen

<http://www.balticsea.net/>

Baltic Environmental Atlas (interaktivt)

<http://maps.grida.no/baltic/>

Østersørådet

<http://www.cbss.st/>

Link til nøglewebsteder for næste nummer:

Klimaændringer

http://ec.europa.eu/regional_policy/themes/environment/index_da.htm

TERRITORIAL SAMHØRIGHED

– HVOR STAMMER BEGREBET FRA?

Panorama har planer om at udsende numre af regionalpolitisk interesse. I dette nummer ser vi nærmere på et dokument, som netop er udgivet, og som er skrevet af Andreas Faludi, professor i politiske systemer for fysisk og funktionel udvikling i Europa ved Delft University of Technology, om den territoriale samhørigheds historie.

Territorial samhørighed – et mål, der er værd at forfølge

Selv før krigen lod planlæggere i det nordvestlige Europa sig inspirere af amerikanske storbyers parksystemer, "havebyer" (garden cities) og satsningen på et "grønt bælte" i Det Forenede Kongerige. I kølvandet af krigens ødelæggelser blev det almindeligt at udforme politikker for genopbygning af regioner. Ved at skabe nye modeller for vækst i byerne ønskede planlæggerne at komme med på vognen.

Lige fra første færd stod to grundtanker i centrum af europæisk fysisk planlægning/politik for territorial samhørighed: afbalanceret udvikling og god territorial forvaltning – samhørighed og sammenhæng. Dette udsprang af erkendelsen af den virkning, som afskaffelsen af toldbarriererne ville have på den økonomiske geografi.

I Romtraktaten nøjedes de daværende lande i Det Europæiske Økonomiske Fællesskab med at erklære, at de tilstræbte "at styrke enheden i deres økonomier og at fremme disses harmoniske udvikling ved at formindske ulighederne mellem de forskellige områder og forbedre de mindre begunstigede områders stilling".

Da Det Forenede Kongerige, Danmark og Irland kom til, ændredes fokus. Det Forenede Kongerige kunne ikke drage fordel af den fælles landbrugspolitik i forhold til landets bidrag, men landet havde industriområder i forfald, og derfor blev der fremlagt en minimalistisk regionalpolitik, der subsidierede nationale budgetter.

Mulige definitioner af territorial samhørighed

Ved territorial samhørighed forstås en situation, hvor politikker, der skal formindske uligheder, fremme konkurrenceevne og skabe større bæredygtighed, tilføjes merværdi ved at etablere sammenhængende pakker, som tager højde for, hvor de får virkning, og for de specifikke muligheder og begrænsninger nu og i fremtiden

Ved politik for territorial samhørighed forstås foranstaltninger, der fremmer god territorial forvaltning med det mål at opnå den beskrevne sammenhæng. Især refererer den europæiske politik for territorial samhørighed til de foranstaltninger, som træffes af EU's institutioner.

Afsæt i den oprindelige interesse

Europarådet blev oprettet i 1949. Det pegede på en overkoncentration af befolkningsmæssige og regionale forskelle og vedtog en resolution om, at "harmonisk geografisk udvikling" var en opgave for europæiske institutioner, og i 1968 offentliggjorde en arbejdsgruppe et dokument med titlen "Regional planlægning, et europæisk problem".

Med oprettelsen af en ramme for mål og temaer skabte Fællesskabet selv et egentligt program for fysisk planlægning/territorial samhørighed, som siden affødte spørgsmålet, "Hvordan passer det ind i andre fællesskabspolitikker?" Det er et spørgsmål, der stadig skaber debat den dag i dag.

Territorial samhørigheds rolle i EU

I det EU, vi kender i dag, støtter Europa-Parlamentet, Regionsudvalget og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg op om territorial samhørighed. De gentager bekymringerne vedrørende en afbalanceret og bæredygtig udvikling og behovet for behørigt hensyn til regional og lokal diversitet og adgang til tjenester af almen økonomisk interesse. Da en forbedret forvaltning gennem samarbejde kan gøre politikker mere effektive, taler dette for at gøre territorial samhørighed til en målsætning for alle EU's politikker. Det udgør en hjørnesteen i Europa-Parlamentets samhørighedspolitik.

"Territorial samhørighed under lup"

Forfatter: Professor Andreas Faludi

Europa-Kommissionen – Regionalpolitik – Inforegion

http://ec.europa.eu/regional_policy/consultation/terco/pdf/lookingglass.pdf

Ny kommissær for regionalpolitik

Efter at Danuta Hübner, som blev valgt til Europa-Parlamentet, fratrådte, er Pawel Samecki blevet udpeget til Kommissionens kommissær for regionalpolitik. Vi vil i næste nummer af Panorama se nærmere på denne udpegelse af Pawel Samecki, der i øjeblikket er medlem af bestyrelsen i Polens nationalbank.

Vores løbende opdatering fra... I hvert nummer sætter Panorama sig for at finde ud af, hvordan to projekter tager sig ud set i de menneskers optik, der forvalter dem. Vi ser på de succeser og fiaskoer, der har været i forbindelse med forvaltningen af EFRU-finansierede projekter: og vi identificerer problemerne og formidler løsninger.

PROJEKT

1

ET KIG IND I MUSIKPARK MANNHEIM

Musikpark, Mannheim – et projekt der giver nystartede SMV'er i musikbranchen deres første skub opad på stigen. Musikparks 4 300 kvadratmeter giver plads til et koreografi- og performancelokale, workshop, flere lydstudier, TV-studie og et flot mødelokale, hvor man kan forhandle det altafgørende, første honorar.

Fakta og tal

Lidt mere end 5 mio. € skal investeres i Musikpark under Mål II. Tilskuddene begyndte i 2004 og skal køre i 15 år.

Musikpark klarer skærene under den økonomiske krise

I takt med, at økonomierne vakler under virkningerne af den økonomiske krise, holder Musikpark sig ikke alene flydende, den klarer sig også bedre end nogensinde før. For første gang i sin historie er Musikpark tvunget til at oprette en venteliste over SMV'er, der gerne vil leje lokaler hos Musikpark. "Vi er meget positivt overraskede," siger Panoramas faste kontakt, direktør Christian Sommer. "Der er flere mennesker, der søger om at komme ind, end der er mennesker, der vil forlade os – det er meget opmuntrende," forklarer han.

Et væksthuis for unge SMV'er

Eftersom Musikpark tilbyder SMV'er adgang til tjenester og grupperer dem sammen for at sikre en mere vellykket markedsføring, er det ikke overraskende, at folk står i kø for at blive en del af denne succes.

Tidligere i år fik to SMV'er tilbudt en ny "opstartspakke", der satte dem i stand til at anskaffe telefonlinjer, oprette internetforbindelser og flytte ind i kontorlokaler til en favorabel husleje, og som yder gratis markedsføring og økonomisk rådgivning. De går fra styrke til styrke. En mand er nu på turné med det band, som han er manager for, og de ser ud til at være noget af et tilløbsstykke, den anden er en ung kvinde, der har designet en hjemmeside for kreative tjenester og oplever, at hendes virksomhed er ved at komme i gang. "Hun kom ud for et problem med sin internetudbyder, men så vi fandt en ny til hende, og nu går tingene som smurt for hende", forklarer Sommer.

Året udvikler sig godt for dem, der har lejet lokaler hos Musikpark. Sommer og hans team har også haft held med at finde en "business angel", der har indskudt investeringskapital – et vind-eller-forsvind-øjeblik for en ung SMV. "20 000 € synes måske ikke at være særlig mange penge at skaffe, men det var mange penge at finde for et ungt firma," siger Sommer. Men at skabe gensidigt fordelagtige kontakter er netop det, det hele

drejer sig om for Musikpark, og det unge firma er ikke alene f o r t s a t i gang, det nyder også godt af at have en garvet person til at lede dem på vej.

Også samspillet mellem PopAkademie-kurset, Baden-Württemberg, og Musikpark fungerer godt. Fem nyuddannede har etableret sig i Musikpark, og yderligere fire er kommet til fra Mannheims musikkonservatorium.

Lære at få det bedste ud af de tjenester, der tilbydes

Selv om projektet i bund og grund klarer sig meget godt, er der dog nogle knaster, der skal ryddes af vejen. En fascinerende, men frustrerende faktor er brugerens subjektive vurdering af de faciliteter, som Musikpark har at byde på. På trods af Sommers omfattende erfaring som musiker og manager for kunstnere, er han ikke desto mindre frustreret over den opfattelse, at Musikpark ikke gør nok.

"F.eks. vil en SMV klage over, at man ikke har fået nok tid til at finde en investor," forklarer Sommer. "Og alligevel kan jeg hive deres sagsmappe frem og vise dem, at de har fået den relevante rådgivning." Nogle gange udnytter SMV'erne ikke det, de får

PopAkademie Baden-Württemberg i Mannheim giver studerende mulighed for at få en BA i popmusik. Der findes to mulige kurser, en "konservatoriedel" for instrumenter, der ikke er med på de mere traditionelle musikskolers program, eller et kursus i ledelse. Ved at skifte fra kurset til Musikpark får unge nyuddannede et vækstmiljø, som de kan starte op i. Panorama vil kigge nærmere på PopAkademie i sit næste nummer.

tilbudt, 100 %, og så føler de, at de går glip af noget.

"Fænomenet er faktisk interessant", forklarer Sommer, der har talt med to professorer i økonomisk psykologi – der begge var nysgerrige nok til at ville gennemføre forskning i denne type utilfredshed.

Musikpark har vokseværk

Mens det ikke altid er den nemmeste opgave på jorden at stille klienter tilfreds, har Sommer dog i det mindste den tilfredsstillelse at stå over for et andet vigtigt, men mere positivt, problem. "Nogle virksomheder vokser sig for store. De har behov for at ekspandere og finde mere plads."

Selv om der ligger jord rundt om Musikpark, der ligger brak, tilhører den kommunen, som ikke er til sinds at udvikle den til dette formål. "Det vil være et stort mål for anden halvdel af i år at skabe den politiske vilje til at bygge og skabe plads, der kan anvendes af dem, der har så stor succes, at de er vokset ud af vores nuværende rammer," siger Sommer.

Ved at bringe den akademiske verden, den private sektor og den nationale sundhedstjeneste sammen arbejder CNH på at anvende nanoteknologi til sporing af sygdom og at identificere en passende behandling.

Fakta og tal

Der skal investeres godt og vel 21 mio. € i Centret for NanoHealth under konvergensmålet. Finansieringen startede i 2009 og løber over 5 år.

CNH – fremme af lokal beskæftigelse

Den 9. juni markerede et stort fremskridt for projektet, som i forbindelse med den officielle lancering over for erhvervslivet inddrog lokale SMV'er. "Vi er ved at gøre SMV'er interesserede i 'spin-out'-virksomheder," forklarede Panoramas faste kontaktperson, Dr. Tim Claypole, medlem af bestyrelsen.

Tredive virksomheder dukkede op til lanceringen, hvor de hørte på hovedtaleren, professor Mauro Ferrari, der er internationalt anerkendt for sin ekspertise inden for udvikling, forfining og anvendelse af biomedicinsk nanoteknologi.

CNH tilstræber ikke kun gennembrud inden for medicin og videnskab, men satser også på at give den lokale økonomi en stærkt tiltrængt saltvandsindsprøjtning. Initiativet forventes at skabe op til 450 job til Swansea Bay-området over de næste fem år. Med sin placering på University of Swansea's område vil det være en fuldt opdateret facilitet, der samler klinikere, biologer, ingeniører og erhvervsliv.

Centret for NanoHealth planlægger at hjælpe omkring 400 virksomheder, hvoraf flere end 300 vil være små og mellemstore virksomheder i Wales, hvilket vil give regionen et gevaldigt løft.

Swansea placeret i hjertet af nanorevolutionen

Ferrari roste centrets arbejde og fascinerede tilhørerne ved lanceringen med beretningen om sine egne forretningsmæssige erfaringer med nanoteknologi og nanosundhed.

I åbningstalen opfordrede han erhvervslivet til at tænke i utraditionelle baner og se på andre anvendelser af teknologien, f.eks. NASA's forestående rejse til Mars, der skal vare to år. Her vil astronauterne skulle gøre brug af nanoteknologier til tidlig detektering og intervention og personaliseret medicin.

"Nanoteknologi trådte først for nylig over tærsklen fra science fiction til videnskab, men de redskaber, vi allerede har i dag, og som vi fortsat kan udvikle, vil transformere medicinen til det bedre," forklarede Ferrari.

Patienter og patenter

Ferrari var med sine mere end 30 amerikanske og internationale patenter et godt valg til at stå i spidsen for den officielle lancering, idet et af centrets nøglemål, ud over ønsket om viden, er at gøre resultaterne af innovativ forskning tilgængelige for forretningsudvikling.

Ferrari har oprettet flere selskaber og er den videnskabelige grundlægger af NanoMedical Systems (NMS) i Austin, Texas samt Leonardo Biosystems. Det var denne erfaring, han øsede af til tilhørerne for at anspore dem til at skabe nye projekter.

Han sluttede sin tale ved at minde tilhørerne om, at nanoteknologi i sig selv ikke er nok, men at det er "et værktøjssæt, der skal integreres med mange andre fagområder og udvikles i samarbejde med både erhvervslivet og patienter".

Andre milepæle

Claypole var tilfreds med lanceringen, men forklarer, at projektet er ved at komme ind i et dødvande, når det drejer sig om statsstøtte. "Vi kæmper med finansieringsproblemer", forklarer han. Problemer med finansieringen går ud over centrets muligheder for at skaffe sig det udstyr, det har brug for.

Forhåbentlig vil disse småproblemer blive ryddet af vejen i tide til den planlagte ansættelse af nyt personale til efteråret.

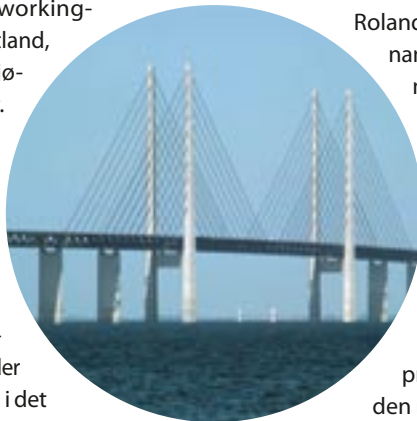

NETWORKING-KONFERENCEN I VISBY, SVERIGE DEN 11.-12. JUNI 2009

Det europæiske samarbejdes nye ansigt

EU har en ny rolle at spille i Østersøregionen, idet det overvåger en lang række projekter, der gennemføres som et samarbejde mellem mange forskellige lande. Networking-konferencen i Visby, den 11.-12. juni, på Gotland, samlede alle nøgleaktørerne, lige fra miljøorganisationer til finansielle institutioner. Det var en chance for at se de nærmere enkeltheder omkring de første projekter i Østersøstrategien, møde de involverede personer og få en forståelse af visionen for de ambitiøse mål for regionen.

I denne region står EU i spidsen for en strategi, der i større grad tager afsæt i mennesker og idéer end i budgetter. EU's myndigheder spiller en strategisk rolle og ser på regionen i det store perspektiv og koordinerer projektledere fra mange forskellige områder og lande. Dette er den første makroregionale strategi, som samler initiativer, der finansieres af struktur- og sammenhørighedsfondene, med henblik på at opnå en større virkning i og uden for medlemsstaterne.

Fra det gode til det ekstraordinære

Regionen kan byde på mange naturaktiver, udstrakte forretningsmuligheder og mennesker, der er åbne over for nye idéer. Mange lande omkring Østersøen deler historisk skæbnelighed på mange områder og kan se frem mod en stærk fælles fremtid. Samtidig rejser nationale grænser og et udfordrende miljø mange praktiske problemer, så hvad er det, der bedst kan bringe en EU-strategi videre?

Projekter grupperes sammen under de fire store målsætninger om at forbedre miljøet og øge velstanden, skabe bedre tilgængelighed og udvikle større sikkerheds- og sikringsstandarder. Omkring 80 flagskibsprojekter er allerede kommet op at køre med detaljerede forretningsplaner og tæt støtte fra forvaltningsmyndigheder, der er eksperter på disse områder. Visby-konferencen var en mulighed for at vise disse projekter frem og sætte ansigt på navnene. Selv på dette tidlige stade stod det klart, hvordan strategien befordrede en ny grad af åbenhed mellem forskellige lande og en følelse af at trække på samme hammel omkring opnåelsen af store fordele for regionen.

Talere fra EU gør politikkerne konkrete

Hovedtalere fra Generaldirektoratet for Regionalpolitik viste, hvordan EU's ekspertise og gode forvaltning kan forene erhvervslivet på tværs af regionen og bringe fornyet velstand gennem samarbejde. Dirk Ahner, Generaldirektør for GD Regionalpolitik, mindede de delegerede om, at strategien vil tilføje en ny dimension til EU's sammenhørighedspolitik, hvilket vil skabe en kraftfuld synergi mellem eksisterende projekter under udnyttelse af struktur- og

sammenhørighedsfondene. Samtidig med at de delegerede arbejder videre på deres egne forretningsprojekter, kan de være forvisset om at være en del af et meget større hele, hvor eksisterende finansiering sættes til at arbejde hårdere og præstere nye fordele for lokalbefolkningen.

Rolandas Kriščiūnas, vicestatssekretær i Litauens finansministerium, påviste, hvordan de organisationer, der fungerer som forvaltningsmyndigheder, har solid erfaring med at lede og rådgive om effektiv planlægning og projektledelse. De sørger for, at diskussionerne holder sig på sporet og hjælper projektpartnerne med at opbygge gode netværk og trække på samme hammel. Deres erfaring sikrer den bedste strategi for finansiering af nye foretagender, men de rådgiver også om effektive forretningsprocedurer og holder sig løbende opdateret om den nyeste udvikling på lovgivningsområdet.

Andre talere fra Kommissionen fortalte om de spændende projekter, der allerede er undervejs, og som rækker fra havovervågning til udvikling af mere effektive brændstoffer. På konferencen blev der præsenteret projekter på tegnebrættet, og repræsentanter fra nogle af projekterne deltog på konferencen. Dem, der deltog, havde lejlighed til at skaffe sig deres egne personlige kontakter, hvilket ofte var den mest produktive del af konferencen. Dernæst blev der givet et indblik i, hvordan EU deltager i regionalprogrammer og derved giver forskellige nationaliteter lejlighed til at arbejde sammen og bringe deres projekter videre.

Workshopper der skal vise hvor langt samarbejdet er kommet

Efter at have beskæftiget sig med strategiens nøgleprincipper rettede de delegerede nu deres opmærksomhed mod de nærmere enkeltheder omkring den aktuelle udvikling. På konferencens anden dag satte fire workshopper spot på projekter, hvis projektledere gjorde rede for, hvordan deres teams skabte nye fordele. I Polen f.eks. tilfører det teknologiske universitet ny ekspertise til etablering af projekter og regionalplanlægning med assistance fra eksperter fra Tyskland. I Litauen forvaltes investeringerne i vejnettet af finansministeriet i Letland. Svensk miljøteknologi bruges til at forbedre affaldshåndtering i Litauen, mens udvikling af energieffektive brændstoffer i Sverige drager fordel af et samarbejde med Finland.

EU – mentor og ikke hersker

Det store antal internationale partnere og ekspertiseområder, der knyttes sammen af en fælles lidenskab for regionen, styrker det budskab, at dette er en strategi og ikke et program. Myndighederne i EU kontrollerer ikke direkte budgettet eller lovgivningen, snarere fungerer de som en katalysator for nye alliancer, der kan knyttes, selv mellem umage partnere. Virksomheder, universiteter, organisationer og offentlige myndigheder udnytter allerede deres ekspertise, og EU kan fungere som mentor og derved skabe merværdi for hver euro, der afsættes i offentlige midler.

Denne nye strategi for et samarbejde mellem medlemsstaterne og Rusland forventes at få endnu større styrke og gennemslagskraft i takt med, at de enkelte nye projekter afsluttes. Visby markerede indledningen på Østersøstrategien, satte ansigt på navne og fastlagde omfanget af det arbejde, der skal gøres fremadrettet.

The Baltic Sea States Subregional Co-operation (BSSSC) – 17. årlige konference

BSSSC er et politisk netværk, der samler regionale myndigheder fra de 10 Østersøstater på et tidspunkt, hvor regionerne i området kan have en reel indvirkning på de politikker, der føres på nationalt og EU-plan. En nøglerolle er den støtte, netværket yder til Lissabondagsordenen for vækst og job, gennem et tæt samarbejde med andre aktører i Østersøregionen, som f.eks. Union of the Baltic Cities, Baltic Development Forum og Baltic Chambers of Commerce Association.

Netværkets 17. årlige konference vil blive afholdt på Sjælland, fra den 13. til den 15. oktober, og fokuserer på de to store udfordringer, som landene omkring Østersøen står over for i dag: EU's strategi for regionen og klimaændringer. Klimaændringerne har allerede mærkbare virkninger i Østersøen, og BSSSC's medlemsregioner vil møde denne udfordring ved at gennemgå og lancere initiativer om systemer for fornyelige energikilder, energieffektiv offentlig transport, klimabaseret innovation og regional klimaplanlægning. 2009-konferencen vil fremlægge konkrete eksempler på, hvordan udviklingen kan vendes i en mere klimavenlig retning.

Parallelt med konferencen løber arrangementet Youth Event on Sustainable Societies, der skal afholdes i Roskilde. 50 unge mennesker samles her for at diskutere forskellige aspekter af bæredygtighed og vil så slutte sig til konferencen den 14. Der er planlagt en diskussion mellem tre unge og tre politikere.

FORRIGE NUMMER

Forrige nummer af Panorama dækkede det europæiske år for kreativitet og innovation, som 2009 er blevet udpeget til. Udfordringerne for året er bl.a., hvordan man måler kreativitet og virkningerne heraf på et samfund, og hvordan man fremmer innovation i bredeste forstand, dvs. hvordan kreativ tænkning kan videreføres fra laboratorie- til innovationsstadiet. Rundt om i EU er der lande, der tænker kreativt omkring, hvordan man fremmer året og dets målsætninger: innovationsklasser for ungarske gymnasieelever; arv og miljø, der fremmes gennem "Åbne haver"-arrangementer i hele Polen; et spansk-fransk seminar om innovation støttet af strukturfondene, for blot at nævne nogle få. Innovation vil også spille en nøglerolle i den årlige europæiske uge for regioner og byer (5. – 9. oktober 2009): "Innovation i Europas regioner og byer" vil blive et af de fire hovedtemaer i dette års Åbent-hus-arrangementer: http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/themes.cfm?sub=1&nmenu=2000

NÆSTE NUMMER

Næste nummer af Panorama vil handle om klimaændringer – nok den største udfordring, vi står over for i denne tid. EU vedtog i december 2008 en integreret politik for energi og klimaændringer, herunder ambitiøse mål for 2020. Det er håbet at sætte Europa på rette spor – mod en bæredygtig fremtid med en kulstof-fattig, energieffektiv økonomi – ved at skære udledningen af drivhusgasser ned med 20 % (30 %, hvis der opnås international enighed herom), reducere energiforbruget med 20 % gennem øget energieffektivitet, og ved at dække 20 % af vores energibehov med vedvarende energi. Panorama vil se på, hvordan EU's samhørighedspolitik bidrager til at gøre det muligt at realisere disse ambitiøse mål. Fra solfangere på den franske ø Réunion til den østrigske delstat Burgenlands planer om energiuafhængighed – det er nogle af de tiltag, som Panorama vil se nærmere på for at vurdere, hvad regioner rundt om i EU gør for at bremse og dæmme op for klimaændringerne.

DATOER	ARRANGEMENT	STED
31. august- 1. september 2009	18. parlamentarikerkonference om Østersøregionen http://www.baltasam.org/	Nyborg (DK)
14.-15. september 2009	Europæiske byer og globale klimaændringer http://www.se2009.eu/en	Stockholm (SE)
17.-18. september 2009	Ministermøde om EU's strategi for Østersøregionen, arrangeret af det svenske EU-formandskab http://www.se2009.eu/	Stockholm (SE)
24. september 2009	Territorialt samarbejde og territorial samhørighed http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm?nmenu=1	Bruxelles (BE)
29. september 2009	Hvordan støtter samhørighedspolitikken udviklingen af landdistrikter? http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm?nmenu=1	Bruxelles (BE)
5.-6. oktober 2009	11. topmøde i Baltic Development Forum, afholdt i fællesskab med det svenske EU-formandskab http://www.bdforum.org/	Stockholm (SE)
5.-8. oktober 2009	Open Days – Europæisk uge for regioner og byer: Globale udfordringer, europæiske løsninger http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/od2009/	Bruxelles (BE)
13.-15. oktober 2009	Den årlige konference i Baltic Sea States Subregional Cooperation (BSSSC) http://www.bsssc.com/	Sjælland (DK)
30. nov – 1. dec. 2009	Nye metoder til evaluering af samhørighedspolitikken: Forbedring af evalueringsmetoderne http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/evaluation2009/index_en.htm	Warszawa (PL)
10.-11. december 2009	En konference om samhørighedspolitik og territorial udvikling: Udnyt det territoriale potentiale! http://www.se2009.eu/en/meetings_news/2009/12?tab=1	Kiruna (SE)
3. marts 2010	Femte konference af interessenter om HELCOM's handlingsplan for Østersøen http://www.helcom.fi/	Helsingfors (FI)

Find informationer om vigtige regionalpolitiske begivenheder på
http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_en.cfm

BLIV HØRT

Panorama hilser dine kommentarer og spørgsmål velkommen. Det næste nummer vil handle om **klimaændringer**, en af de største udfordringer, vi står over for i dag. Hvad gør EU for at begrænse skadelige udledninger? Hvordan bidrager samhørighedspolitikken til at afbøde virkningerne heraf? Fortæl os, hvordan dine programmer gør en forskel i din region.

Panorama opfordrer dig også til at stille spørgsmål om forhold og politikker, der vedrører projekterne i praksis. Vi vil udvælge nogle af dine kommentarer og spørgsmål og lade eksperter på området besvare dem i vores nye afsnit om Problemløsning.

Så hvis du har noget på hjerte, så kom frem med det. Kontakt os, hvis du har nogle spørgsmål eller vil give udtryk for dine synspunkter på: regio-panorama@ec.europa.eu

KN-LR-09-030-DA-C

ISSN 1725-812X

© De Europæiske Fællesskaber, 2009
Kopiering er tilladt med angivelse af kilde.

Trykt i Belgien

DEN EUROPÆISKE UNIONS PUBLIKATIONSKONTOR
L-2985 Luxembourg

Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Regionalpolitik
Kontor B.1 - Kommunikation, information og forbindelser med tredjelande
Raphaël Goulet
Avenue de Tervueren 41, B-1040 Bruxelles
Fax (32-2) 29-66003
E-mail: regio-info@ec.europa.eu
Internet: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm

Publikationskontoret